

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo financií Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) ako iniciatívny materiál.

Cieľom návrhu zákona je

- rozšírenie predmetu dane o výrobky súvisiace s tabakovými výrobkami, ktorými sú naplň do elektronickej cigarety, nikotínové vrecúško a iný nikotínový výrobok,
- zavedenie zdaňovania výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami podľa daňového kalendára v rokoch 2025/2027,
- zavedenie označovania výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami kontrolnou známkou na spotrebiteľskom balení a stanovenie lehoty na dopredaj výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami neoznačenými kontrolnou známkou na spotrebiteľskom balení,
- sprehľadnenie a kontrola pohybu výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami a bezdymovými tabakovými výrobkami (evidencia obchodníkov – predajcov a distribútorov – platiteľov dane),
- rozšírenie definície bezdymového tabakového výrobku o žuvací tabak a šnupavý tabak,
- pokračovanie daňového kalendára pre tabakové výrobky v rokoch 2026/2028 v záujme lepšej predvídateľnosti, istoty a transparentnosti a zároveň aj ustanovenie lehoty na dopredaj jednotlivých tabakových výrobkov a
- legislatívno-technické úpravy vyplývajúce z aplikačnej praxe.

Rozšírenie predmetu dane o výrobky súvisiace s tabakovými výrobkami je neharmonizovaná úprava, ktorá v súčasnosti nespadá pod kontrolu pohybu tovaru v Európskej únii v rámci systému EMCS (Excise Control and Movement System) na daňovom území a území Európskej únie. Spotreba týchto tzv. nových, inovatívnych, výrobkov každým rokom na našom daňovom území narastá, pričom alarmujúcim faktom je, že je tomu tak v čoraz mladších vekových skupinách (napr. Národný výskum používania tabakových a nikotínových výrobkov v populácii detí a adolescentov v SR 2022, Prieskum ohľadom diétnych rizík dospelaj populácie na Slovensku 2023, Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) - medzinárodná štúdia o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní 11, 13 a 15 ročných školákov - <https://hbcslovakia.com/>). Ich narastajúca spotreba znamená, že sa stávajú substitútmí klasických tabakových výrobkov. Z dôvodu ich zatiaľ krátkej existencie na trhu, nie je možné v súčasnosti na základe dostupných dôkazov (medicína založená na dôkazoch) tvrdiť, že ide o výrobky, ktoré sú menej škodlivé, a to najmä pri nízkych vekových kategóriách, pri potencionálnom riziku budúcich verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť spojenú s užívaním týchto produktov. Naopak, ich užívanie nie je často spojené s vedomím potencionálne existujúcich zdravotných rizík v širokej verejnosti. Obaly týchto produktov môžu byť ľahko zameniteľné s produktmi ako napr. žuvačky. Ochutené príchuť takýchto výrobkov sú pre podstatnú časť užívateľov atraktívnym a rozhodujúcim faktorom pre ich užívanie.

Daň sa považuje za jeden z najúčinnějších nástrojov kontroly spotreby výrobkov spadajúcich do negatívnych externalít, a to najmä u mladšej populácie. Na výzvy spojené s týmito novými, inovatívnymi produktmi bude určite v krátkom čase reagovať aj Európska

únia. Pokiaľ ide o región V4, Poľsko v súčasnosti zdaňuje elektronické cigarety, Maďarsko elektronické cigarety a nikotínové vrecúška a Česko zdaňuje elektronické cigarety, nikotínové vrecúška, iné nikotínové výrobky, žuvací tabak a šnupavý tabak.

Vzrastajúca spotreba takýchto výrobkov bez účinnej kontroly znamená aj vyššie riziko potenciálnych daňových únikov bez zavedenia príslušnej úpravy. Na základe údajov z eKasy za obdobie mesiacov január 2022 až december 2023 spotreba týchto výrobkov v roku 2023 výrazne vzrástla. Predaj e-cigariet medziročne vzrástol o 200 % a nárast predaja nikotínových vrecúšok zodpovedá navýšeniu o 57 %.

Keďže v súčasnosti neexistuje ucelený rámec kontroly ich predaja na daňovom území a časť produktov môže byť nelegálna, resp. zdraviu závadná, je nutné zaviesť systém evidencií na obchodovanie s predmetnými tovarmi, vrátane kontroly ich distribúcie na daňovom území a predaja na diaľku. Výkon kontroly nad výrobkami súvisiacimi s tabakovými výrobkami sa zverí colným úradom. Sprísnenie kontroly predaja, zavedenie zdaňovania týchto produktov a ich označovanie kontrolnou známkou bolo požadované aj zo strany podnikateľskej verejnosti podnikajúcej v tejto oblasti v rámci konzultácii ako súčasť legislatívneho procesu.

Vzhľadom na vysoký deficit verejných financií a zadlženie Slovenskej republiky je návrh zákona súčasťou konsolidačných opatrení, realizáciou ktorých sa zabezpečia dodatočné príjmy štátneho rozpočtu, čo prispeje k stabilizácii verejných financií a k eliminácii negatívnych vplyvov na vývoj hospodárenia Slovenskej republiky.

Vplyvy návrhu zákona na rozpočet verejnej správy, limit verejných výdavkov, podnikateľské prostredie, sociálne prostredie, vplyvy na životné prostredie, informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana, manželstvo, rodičovstvo a rodinu sú uvedené v doložke vybraných vplyvov.

Predkladaný návrh zákona bude mať vplyv na podnikateľské subjekty, ktoré obchodujú s tabakovými výrobkami, bezdymovými tabakovými výrobkami alebo s výrobkami súvisiacimi s tabakovými výrobkami.

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, s nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj v súlade s právom Európskej únie.